

1

CATHOLIC SPIRIT

(De katholieke gezindheid)

JOHN WESLEY

Nazarener Uitgeverij
Barendrecht

Eerste druk, 1988

Vertaling: H. Deventer

Vertaald vanuit het Engels naar een fotografische herdruk van de derde druk van "The Works of John Wesley", uitgegeven in 1872 door de "Methodist Book Room, London", deel V, blz. 492-504.

VOORWOORD

Deze vertaling van de "Catholic Spirit" van John Wesley is de eerste uitgave van een serie Wesleyaans-Arminiaanse geschriften waarin de theologie van het oorspronkelijke Methodisme naar voren komt. Het is de theologische traditie waarin de zgn. heiligingsbeweging, waartoe de Kerk van de Nazarener gerekend wordt, haar wortels heeft.

De serie is in de eerste plaats bedoeld om gebruikt te worden in gespreksgroepen en gemeentekringen, waar men zich wil verdiepen in de kenmerkende elementen van een belangrijke stroming binnen het protestantisme, die veel meer aansloot op het belijden van de oosterse kerk van de eerste eeuwen dan de Reformatie van de zestiende eeuw deed. Maar tevens hopen wij met deze uitgave een bescheiden begin te hebben gemaakt om een grote schat van theologische literatuur, die binnen deze geloofstraditie bewaard wordt, toegankelijk te maken voor een bredere kring van belangstellenden.

De vertaling is van de heer H. Deventer, die met zijn werk getracht heeft om zo dicht mogelijk bij de achttiende eeuwse stijl van preken, die John Wesley eigen was, te blijven. Hij volgde ook de interpunctie en de indeling van de tekst, zoals die werd toegepast en gevolgd in de editie van 1872, uitgegeven door de "Wesleyan Methodist Book Room, London", met uitzondering van de cursiveringen.

De Publikatieraad van de
Nazarener Uitgeverij.

INLEIDING

In Bristol, de geboortegrond van het Methodisme, staat een standbeeld van John Wesley, rijdend op een paard met een bijbel in zijn hand. Dit standbeeld laat op voortreffelijke wijze zien wie hij was; een rondreizend evangelist. Wesley werd in 1703 geboren en was reeds op 25-jarige leeftijd een geordineerd geestelijke in de Anglicaanse Kerk. Maar ondanks zijn ambt had hij veel twijfel over zijn eigen geloof en zocht hij de zekerheid van het geloof in een haast ascetische levenswijze. Hij ging zelfs als zendeling naar Amerika, maar niets leek hem rust te kunnen schenken. Toen hij deze uiteindelijk gevonden had nam zijn leven een wending. Vanaf dat ogenblik voelde hij zich geroepen om het heil dat hij ervaren had aan het gehele volk te verkondigen. Aanvankelijk predikten hij en zijn vrienden binnen de Anglicaanse Kerk. Maar toen de deuren door de officiële kerkvertegenwoordigers voor hen gesloten werden vanwege de vurige prediking en de te enthousiaste reacties van de toehoorders, gingen zij over tot prediking in de open lucht. Deze stap werd voor het eerst gezet in Bristol, en daarmee was het Methodisme als zelfstandige beweging ontstaan.

In zijn hele verdere leven, tot zijn dood in 1791, heeft hij de methodistische beweging gediend, die zich in snel tempo over het gehele land verspreidde. Wesley heeft door zijn reizen in Engeland, Wales, Schotland en Ierland veel aan de verspreiding bijgedragen. Overal waar hij kwam predikte hij het Evangelie; al was het nu op een marktplein, een fabrieksterrein of een begraafplaats, overal waar hij zich tot mensen kon richten verhief hij zijn stem. Ook zijn andere activiteiten stonden in het teken van evangelisatie: hij organiseerde de bekeerlingen in kringen die wekelijks bijeenkwamen, hij begeleidde jonge predikers, en schreef verhandelingen die de beweging verdedigden tegen aanvallen en verwijten van buitenaf, en die de eigen leden versterkten. Nooit verloor hij de mensen uit het oog voor wie hij dit alles deed. In het voorwoord bij de eerste uitgave van zijn preken in 1746 schreef hij dat hij deze preken niet op een mooie retorische wijze had samengesteld, noch er allerlei wijsgerige gedachten in had verwerkt, maar dat hij zich met eenvoudige woorden richtte tot het gewone volk.¹ Wesley is meer een prediker dan een theoloog geweest. Hij gunde zichzelf de tijd niet om over allerlei theologische zaken lang en diep na te denken. En als hij zich aan de studie zette, dan was dat altijd vanuit een pastorale betrokkenheid en behoefte.

Er is dan ook niet zomaar tot deze Nederlandse vertaling van een preek van Wesley besloten. Het wil een gelegenheid bieden om Wesley op zijn best te leren kennen, ook al moeten wij het nu doen met slechts het geschreven woord. Maar de motivatie achter deze uitgave reikt nog verder. Want ook al was Wesley geen echte theoloog, hij heeft toch veel theologie in zijn preken verwerkt. In het Methodisme hebben veel van zijn preken een belangrijke en gezaghebbende plaats ingenomen. De eerste vier uitgaven die Wesley van zijn preken verzorgde gedurende 1746 en 1760 hebben als leerstellige norm voor het Methodisme gefunctioneerd. In het voorwoord van de eerste editie schreef Wesley dat deze preken de leerstellingen weergeven die hij belijdt en leert als de essentiële punten van het geloof.² Daarom worden deze preken de Standaardpreken genoemd, omdat zij meer dan preken zijn; zij vormen de theologie van Wesley. Deze preek over de katholieke gezindheid

¹ Dit voorwoord is opgenomen in het verzamelde werk (deel V) dat Thomas Jackson uitgaf onder de titel "The Works of John Wesley" (London, 1829-1831). Dit werk is veelvuldig herdrukt. In het vervolg aangeduid als "Works".

² "Works" V, 1. Zie voor de dogmatische norm voor deze Standaardpreken "Works" VIII, 331.

behoort tot die gezaghebbende groep preken.

Er moet evenwel op gewezen worden dat de preken zoals Wesley die publiceerde niet gelijk zijn aan degene die hij verkondigde. Veelal preekte hij zonder aantekeningen, en wanneer tekst en thema door de prediking ervan volledig gerijpt waren, dan werkte hij die uit op papier tot een soort preekopstel. Zo heeft Wesley op 8 september 1749 in Newcastle, en op 3 november 1749 over de katholieke gezindheid geprekeerd voordat hij de preek in 1950 publiceerde.³

Wesley maakt in deze preek onderscheid tussen het hebben van een mening over het geloof en het geloof zelf, dat hij omschrijft als liefde voor God en de medemens. Het eerste is slechts een intellectuele overtuiging, terwijl het tweede het hart van het geloof is. Door zich te richten op de liefde tot God en de naaste als het wezenlijke van het geloof, en meningen als secundair te beschouwen, kan iemand ondanks meningsverschillen toch één zijn met de ander. Deze instelling noemt Wesley de katholieke gezindheid, waarbij katholiek de oorspronkelijke betekenis van universeel heeft. Wij kunnen deze preek van Wesley dan ook omschrijven als een oecumenische preek.

Wesley is tot relativering van iemands overtuiging in staat door zijn opvatting van het geloof als liefde. Hierdoor krijgt voor Wesley de houding en handelwijze van de christen een zwaarder accent dan zijn overtuiging, alhoewel in het eerste een instemming met de essentiële geloofsvoorstellingen niet ontbreekt (zie paragraaf I 12, 13). In een brief zegt Wesley dat orthodoxie of juiste mening nooit meer dan een zeer gering onderdeel van godsdienst is, en dat het er soms helemaal geen deel van uitmaakt. Wesley verduidelijkt dit door te wijzen op het geloof van een kind, en hij eindigt zijn uitleg met deze woorden: "Godsdienst is de geest die in Christus was, en het gaan zoals Christus ging. En wat voor een klein aandeel hebben meningen hierin.⁴ Elders geeft hij naar aanleiding van dezelfde uitspraak wel toe dat liefde voor God niet kan bestaan zonder een juiste opvatting van Hem.⁵ Duidelijk is dat Wesley de praktijk van het geloof voorrang geeft, zonder zijn orthodoxie overboord te gooien en als moralist verder te varen.

Voor een goed begrip van de preek is een kleine schets van het kerkelijk leven in Engeland behulpzaam. De Anglicaanse Kerk waar Wesley in opgroeide, trachtte sinds haar afscheiding van de Rooms Katholieke Kerk onder Hendrik VIII een middenkoers te varen tussen Rome en de Reformatie. Dit gaf aan de kerk in Engeland een bijzonder karakter, dat het meest merkbaar was in de liturgie en in de kerkorde. Deze koers kwam onder hevige kritiek van de puriteinen, die een reiniging (purification) van de liturgie nastreefden naar het voorbeeld van Calvijn. Met de machtsovername onder leiding van Cromwell in 1648 kregen deze puriteinen de gelegenheid hun plannen uit te voeren. Maar het herstel van de monarchie twaalf jaar later maakte een einde aan hun macht en deed na een korte rekatholisering de oude koers terugkeren. Kerkorde en liturgie waren belangrijke en gevoelige onderwerpen, die in Engeland voor de nodige onenigheid hebben gezorgd. Wesley noemt dan ook nadrukkelijk de wijze van eredienst, naast de persoonlijke overtuiging als niet behorende tot het wezen van het geloof.

³ Zie de inleiding van Outler op deze preek "John Wesley", Albert C. Outler, ed. (New York, 1964), 91-92.

⁴ "Works" XIII, 215.

⁵ "Works" X, 347-348. Zie verder voor deze problematiek "The Character of a Methodist, Works" VIII, 339-347 en "A Plain Account of the People Called Methodists, Works" VIII, 248-268.

In de zeventiende en achttiende eeuw ontwikkelde zich in Engeland een meer verlichte stroming die "Latitudinarianism" wordt genoemd. Dit was een verzamelnaam die gebruikt werd voor mensen uit verschillende godsdienstige tradities, die er een ruimere mening op na hielden, vaak gepaard met een grote aandacht voor de filosofische ontwikkelingen in hun tijd en voor de moraal van het geloof. In het spraakgebruik kreeg "Latitudinarianism" de betekenis van vrijzinnig, waarmee een reductie van het christelijk geloof tot een morele code werd bedoeld. Aan het einde van zijn preek (paragraaf III, 1, 2) neemt Wesley stelling tegen een dergelijke vrijzinnige opvatting van de katholieke gezindheid als een onverschilligheid in mening en handelwijze.

Bij het lezen van deze preek valt de actualiteit ervan op. Juist in deze tijd, waarin kerken contact met elkaar zoeken en christenen van verschillende achtergronden elkaar ontmoeten in interkerkelijke activiteiten, worden wij geconfronteerd met de overtuiging van de ander en de wijze waarop de ander vorm geeft aan het geloof. In deze situatie is de preek van Wesley een richtingwijzer in het overwinnen van barrières van meningsverschillen, en in het zoeken van de eenheid in de gedreven liefde voor God en de naaste. Deze katholieke gezindheid is ook nodig in onze eigen kerk, waar wij elkaar vanuit verschillende achtergronden ontmoet hebben, en gezamenlijk verder moeten. Ik hoop dat deze preek van Wesley ons helpt in het werken aan een eenheid onder christenen.

A. Holleman.

CATHOLIC SPIRIT

(De katholieke gezindheid)

John Wesley

"Nadat hij vandaar verder gegaan was, trof hij Jonadab, de zoon van Rekab aan, die hem tegemoet kwam; hij groette hem en vroeg hem: Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u? Jonadab antwoordde: Ja, gewis. (Toen zeide hij:) Indien het zo is, geef mij dan uw hand." 2 Koningen 10:15.

1. Het wordt zelfs door hen die er niet veel aandacht aan schenken erkend dat we aan de gehele mensheid liefde verschuldigd zijn; aangezien de koninklijke wet: "Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf" [Mat 19:19] voor iedereen die haar hoort het bewijs daarvan is, en dat niet in die miserabele vorm die de oude fanatici eraan gaven: "Gij zult uw naaste", - uw familie, bekenden, vrienden - "liefhebben en uw vijand zult gij haten." "Maar Ik zeg u", spreekt onze Heer, "Hebt uw vijanden lief, en bidt voor wie u vervolgen, opdat gij kinderen moogt zijn" - moge blijken te zijn voor de gehele mensheid - "van uw Vader, die in de hemelen is; want Hij laat zijn zon opgaan over bozen en goeden en laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen" [Mat 5:43-45].

2. Maar het is zeker, er is een speciale liefde die we verschuldigd zijn aan hen die God liefhebben. Evenzo David: "Wat betreft de heiligen die in den lande zijn: zij zijn de heerlijken in wie al mijn welbehagen is" [Ps 16:3]. En evenzo Eén, groter dan hij: "Een nieuw gebod geef ik u, dat gij elkander liefhebt; gelijk Ik u heb liefgehad, dat gij ook elkander liefhebt. Hieraan zullen allen weten, dat gij discipelen van Mij zijt, indien gij liefde hebt onder elkander" (Joh 13:34-35). Dit is die liefde waar de apostel Johannes zo vaak en zo sterk op aandringt: "Want dit", zegt hij, "is de verkondiging die gij van den beginne gehoord hebt: dat wij elkander zouden liefhebben" (1 Joh 3:11). "Hieraan hebben wij de liefde leren kennen, dat Hij zijn leven voor ons heeft ingezet; ook wij behoren dan voor de broeders ons leven in te zetten" (vers 16). En opnieuw: "Geliefden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde is uit God. Wie niet liefheeft, kent God niet, want God is liefde" (4:7,8). "Niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon gezonden heeft als een verzoening voor onze zonden. Geliefden, indien God ons zó heeft liefgehad, behoren wij ook elkander lief te hebben" (vers 10,11).

3. Alle mensen vallen dit bij, maar praktiseren allen het? De dagelijkse ervaring leert het tegendeel. Waar zijn zelfs de christenen die elkaar liefhebben zoals Hij ons geboden heeft? Hoeveel hindernissen liggen er niet op de weg! De twee grote, algemene hindernissen zijn allereerst, dat ze niet allen op dezelfde wijze kunnen denken; en, als gevolg daarvan, niet allen op dezelfde wijze kunnen wandelen; maar op meerdere kleinere punten moeten hun gewoonten verschillen, evenredig aan de verschillen in gevoelen.

4. Maar hoewel een verschil in mening of vorm van eredienst een volledige uiterlijke eenheid kan beletten, moet dat daarom ook onze eenheid in genegenheid beletten? Hoewel we niet op dezelfde wijze kunnen denken, kunnen we daarom niet op dezelfde wijze liefhebben? Kunnen we niet één van hart zijn, hoewel we van mening verschillen? Zonder twijfel kunnen we dat. Hierin kunnen alle kinderen van God zich verenigen, niettegenstaande deze kleinere verschillen.

5. Zeker in deze is het voorbeeld van Jehu zelf, met het warrige karakter dat hij had, zowel de aandacht als de navolging van iedere serieuze christen waard. "Nadat hij vandaar verder gegaan was, trof hij Jonadab, de zoon van Rekab aan, die hem tegemoet kwam; hij groette hem en vroeg hem: Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u? Jonadab antwoordde: Ja, gewis. (Toen zeide hij:) Indien het zo is, geef mij dan uw hand."

6. De tekst verdeelt zich op natuurlijke wijze in twee delen: - Allereerst, een vraag die door Jehu aan Jonadab gesteld wordt: - "Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u?" Ten tweede, een aanbod na Jonadabs antwoord "Ja, gewis" - "Indien het zo is, geef mij dan uw hand."

I. 1. En, allereerst, laten we de vraag die Jehu aan Jonadab stelde overdenken - "Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u?"

Het eerste wat we uit deze woorden op kunnen maken is dat hier niet geïnformeerd wordt naar Jonadabs ideeën. En toch is het zeker dat hij er een aantal had die zeer ongewoon waren, kenmerkend voor hem; en een aantal die nauw verband hielden met hetgeen hij deed; waar hij zoveel nadruk op legde dat hij ze tot een onvervreemdbaar erfgoed voor zijn kinderen maakte, tot in hun laatste nageslacht. Dit blijkt uit het verslag dat Jeremia, jaren na zijn dood, gaf: "Toen nam ik Jaäzanja, (...) met zijn broeders en al zijn zonen, het gehele huis der Rekabieten, (...) en ik zette de leden van het huis der Rekabieten kannen vol wijn en bekers voor en zei tot hen: Drinkt wijn! Maar zij zeiden: Wij drinken geen wijn, want onze vader Jonadab, de zoon van Rekab [uit liefde en eerbied voor hem verlangde hij waarschijnlijk dat zijn nakomelingen naar hem genoemd zouden worden] heeft ons geboden: Nimmer zult gij of uw kinderen wijn drinken; ook zult gij geen huis bouwen, geen zaad zaaien en geen wijngaard aanleggen of in bezit nemen, maar gij zult uw leven lang in tenten wonen (...) En wij (...) houden ons gehoorzaam aan alles wat onze vader Jonadab ons geboden heeft" (Jer 35:3-10).

2. En toch (hoewel het zijn manier van doen was, zowel in wereldlijke als geestelijke zaken, voort te "jagen als een razende" [2 Kon 9:20]), bekommert Jehu zich totaal niet om deze zaken, maar laat hij Jonadab zijn eigen overtuigingen. En geen van beide scheen de ander ook maar in het minste te storen met de overtuigingen die hij had.

3. Het is goed mogelijk, dat vele goede mensen er ook nu eigenaardige overtuigingen op na houden; en sommigen zijn hierin even zonderling als Jonadab was. En het is zeker, dat zo lang als we slechts ten dele kennen, dat alle mensen niet alles op gelijke wijze zullen zien. Het is de onvermijdelijke consequentie van de huidige zwakheid en het tekortschieten van het menselijk verstand, dat allerlei mensen allerlei opinies zullen hebben, in de godsdienst zowel als in het dagelijks leven. Zo is het geweest vanaf het begin der wereld, en zo zal het zijn "tot de tijden van de wederoprichting aller dingen" [Hand 3:21].

4. Nee, nog verder: Hoewel ieder mens noodzakelijkerwijs gelooft dat iedere afzonderlijke mening die hij heeft waar is (want geloven dat een mening niet waar is, is hetzelfde als die mening niet hebben), toch kan geen mens er zeker van zijn dat al zijn meningen, samengenomen, waar zijn. Nee, ieder weldenkend mens is er zeker van dat het niet zo is, aangezien "humanum est errare et nescire:" "Het is de onontkoombare toestand van de mensheid onwetend te zijn in vele dingen en zich te vergissen in sommige." Hiervan is hij zich bewust in zijn eigen situatie. Hij weet in het algemeen dat hij zich vergist, hoewel hij niet weet, wellicht niet kan weten, waarin in het bijzonder.

5. Ik zeg, wellicht niet kan weten; want wie kan zeggen tot hoe ver de onoverkomelijke onwetendheid zich kan uitbreiden? Of (dat komt op hetzelfde neer) de onoverkomelijke vooroordelen - die zo vaak vast zitten in zachtaardige geesten, dat het achteraf onmogelijk is uit te ziften wat zo diep wortel heeft geschoten. En wie kan zeggen, tenzij hij alle omstandigheden die er mee samenhangen kent, in hoeverre elke fout ook schuld draagt? Want elke schuld moet een bepaalde instemming van de wil veronderstellen, die enkel Hij kan beoordelen, die de harten doorzoekt.

6. Ieder verstandig mens zal daarom anderen dezelfde vrijheid van denken gunnen die hij verlangt dat hem gegund wordt, en zal niet langer van anderen eisen dat ze zijn meningen aanvaarden. Hij verdraagt hen die met hem van mening verschillen, en vraagt enkel aan hen met wie hij één in liefde wil zijn die éne vraag: "Is uw hart mij even oprecht

toegedaan als mijn hart u?"

7. Ten tweede kunnen we opmerken, dat er geen informeren is naar Jonadabs wijze van aanbidden, hoewel het zeer waarschijnlijk is dat er ook in dit opzicht een groot verschil tussen hen was. Want we mogen aannemen dat Jonadab, evenals zijn gehele nageslacht, God aanbad te Jeruzalem, terwijl Jehu dat niet deed; hij maakte zich meer zorgen om de staatspolitiek dan om de godsdienst. En daarom, hoewel hij de aanbidders van de Baäl doodde, en Baäl uit Israël verdelgde, week hij toch niet af van de hem zo gelegen komende zonde van Jerobeam: het aanbidden van de gouden kalveren (2 Kon 10:29).

8. Maar zelfs onder mensen met een oprecht hart, mensen die verlangen naar een "onergelijk geweten" [Hand 24:16], moet het zo zijn dat, zolang als er diverse meningen zijn, er diverse manieren om God te aanbidden zullen zijn; aangezien een diversiteit in mening noodzakelijkerwijs een diversiteit in praktijk impliceert. En daar in alle tijden de mensen in niets méér verschild hebben dan in hun meningen aangaande het Opperwezen, zo hebben ze in niets méér van elkaar verschild dan in hun wijzen van aanbidden. Was dat enkel in de heidense wereld het geval geweest, dan had ons dat niet verrast, want we weten dat zij "door haar wijsheid God niet gekend heeft" [1 Cor 1:21], en dus ook niet kon weten hoe Hem te aanbidden. Maar is het niet vreemd, dat zelfs in de christelijke wereld, hoewel iedereen het er over eens is dat "God geest is, en wie Hem aanbidden, moeten aanbidden in geest en waarheid" [Joh 4:24], toch de afzonderlijke wijzen van aanbidding haast even gevarieerd zijn als onder de heidenen?

9. En hoe zullen we kiezen uit zo'n variëteit? Niemand kan voor een ander kiezen of hem iets voorschrijven, maar een ieder moet de richtlijnen van zijn eigen geweten volgen, in eenvoud en godvruchtige oprechtheid. Hij moet voor zichzelf ten volle overtuigd zijn, en dan handelen overeenkomstig het beste licht dat hij heeft. Evenmin heeft enig schepsel de macht een ander te dwingen om naar zijn regels te wandelen. God heeft geen enkele van zijn kinderen het recht gegeven op die manier te heersen over het geweten van zijn broeders; maar ieder mens moet zelf oordelen, aangezien ieder mens zelf aan God verantwoording verschuldigd is.

10. Daarom, hoewel iedere volgeling van Christus juist door de aard van de christelijke instelling al verplicht is lid te zijn van één of andere bepaalde gemeente, een kerk, zoals die meestal genoemd wordt (die een bepaalde wijze van aanbidden impliceert, want "gaan er twee tezamen, zonder dat zij het eens geworden zijn?" [Amos 3:3]), kan toch niemand verplicht worden door enige macht op aarde dan die van zijn eigen geweten om deze of gene gemeente, deze of gene specifieke wijzen van aanbidden te prefereren boven de andere. Ik weet dat men algemeen veronderstelt dat de plaats van onze geboorte de kerk bepaalt waartoe wij zouden moeten behoren; dat, bijvoorbeeld, wie in Engeland geboren is, lid zou moeten zijn van de kerk die de Kerk van Engeland genoemd wordt, en bijgevolg God zou moeten aanbidden op de wijze zoals voorgeschreven door die Kerk. Ik was hier eens een ijverig aanhanger van, maar ik zie vele redenen om deze ijver te temperen. Ik vrees dat er problemen aan kleven waar geen redelijk mens aan voorbij kan gaan, en waarvan niet de minste is dat als deze regel uitgevoerd had moeten worden, er geen reformatie uit het papisme had kunnen zijn, aangezien het volkomen het recht op een eigen oordeel vernietigt, waarop die hele reformatie steunt.

11. Ik durf daarom de vrijheid niet te nemen om mijn vorm van aanbidding aan een ander op te leggen. Ik geloof dat die waarlijk oorspronkelijk en apostolisch is, maar mijn geloofsovertuiging is geen regel voor een ander. Daarom vraag ik niet aan hem met wie ik mij in liefde wil verenigen: Bent u van mijn kerk? Of van mijn gemeente? Staat u onder dezelfde vorm van kerkelijk bestuur en erkent u dezelfde kerkelijke bestuurders als ik? Doet u mee met dezelfde formuliergebeden waarmee ik God aanbid? Ik informeer er niet naar of u de maaltijd des Heren in dezelfde houding en op dezelfde wijze ontvangt als ik. Evenmin aangaande de bediening van de doop; of u met mij overeenstemt in het toelaten van

zekerheden voor de dopelingen, in de manier waarop, of in de leeftijd van hen aan wie ze bediend zou moeten worden. Nee, ik vraag niet eens van u (zo duidelijk als dat voor mijzelf is) of u de doop en de maaltijd des Heren eigenlijk wel erkent. Laat al deze dingen terzijde staan; we zullen er, als het dan moet, bij een betere gelegenheid over praten; mijn enige vraag op dit moment is deze - "Is uw hart mij even oprecht toegedaan als mijn hart u?"

12. Maar wat wordt nu precies met deze vraag bedoeld? Ik bedoel niet wat Jehu hiermee bedoelde, maar wat zou een volgeling van Christus hiermee moeten bedoelen, als hij haar stelt aan één van zijn broeders?

Het eerste is dit: "Is uw hart oprecht tegenover God? Geloofst gij in zijn bestaan, en zijn volmaaktheden? Zijn eeuwigheid, onmetelijkheid, wijsheid, kracht; zijn rechtvaardigheid, barmhartigheid, en waarheid? Geloofst gij dat hij nu "alle dingen draagt door het woord zijner kracht" [Hebr 1:3] en dat hij zelfs de kleinsten, zelfs de meest verderfelijken bestuurt tot zijn eigen heerlijkheid, en ten goede van hen die hem liefhebben? Hebt gij een goddelijk bewijs, een bovennatuurlijke overtuiging van de dingen Gods? Wandelt gij door geloof, en niet in aanschouwen [zie 2 Cor 5:7], niet kijkend naar de tijdelijke dingen, maar naar de eeuwige?"

13. Geloofst gij in de Here Jezus Christus, "die is boven alles, God, te prijzen in eeuwigheid"? [Rom 9:5] Is hij in uw ziel geopenbaard? Kent gij Jezus Christus en dien gekruisigd? Is hij in u, en zijt gij in hem? Is hij door geloof in uw hart gevormd? Hebt gij, na volkomen al uw eigen werken, uw eigen gerechtigheid verworpen te hebben, uzelf "aan de gerechtigheid Gods (...) onderworpen" [Rom 10:3], die is door geloof in Jezus Christus? Zijt gij "in Hem" gebleken "niet een eigen gerechtigheid, uit de wet, te bezitten, maar de gerechtigheid door het geloof"? [Fil 3:9] En "strijdt" gij, door hem, "de goede strijd des geloofs, (...) het eeuwige leven" grijpend? [1 Tim 6:12]

14. Is uw geloof "en-ergoumene di' agapes - door liefde werkende"? Hebt gij God lief (ik zeg niet "boven alles", want dat is zowel een onschriftuurlijke als een dubbelzinnige uitdrukking, maar) "uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw verstand en uit geheel uw kracht"? [Marc 12:30] Zoekt gij al uw geluk in Hem alleen? En vindt gij wat gij zoekt? Maakt uw ziel voortdurend "groot de Here", en verblijdt uw geest zich "over God, mijn Heiland"? [Luc 1:46,47] Hebt gij geleerd onder alles te danken [zie 1 Thess 5:18], en ervaart gij het als vreugdevol en aangenaam om dankbaar te zijn? Is God het centrum van uw ziel? De som van al uw verlangens? Verzamelt gij dienovereenkomstig "schatten in de hemel" [Matt 6:20], en acht gij al het andere drek en afval? Heeft de liefde tot God de liefde der wereld uit uw ziel geworpen? Dan zijt gij der wereld gekruisigd [zie Gal 6:14]; dan zijt gij dood voor alles hier beneden; en is "uw leven verborgen met Christus in God" [Col 3:3].

15. Zijt gij bezig niet uw "wil, doch de wil van Hem, die" u "gezonden heeft" [Joh 5:30] te doen? - van Hem die u neergezonden heeft om hier enige tijd te verblijven, om een aantal dagen door te brengen in een vreemd land, totdat gij, voleindigd hebbende het werk dat hij u te doen gegeven heeft, terugkeert naar uws Vaders huis? Is het uw spijze de wil te doen van uw Vader, die in de hemelen is? [zie Joh 4:34 en Mat 7:21] Is uw oog zuiver in alle dingen? Altijd op hem gericht? Altijd naar Jezus kijkend? Wijst gij op hem in wat gij ook doet? In al uw arbeid, uw zaken, uw gesprekken? Enkel strevend naar Gods heerlijkheid in alles; - "En al wat gij doet met woord of werk, doet het alles in de naam des Heren Jezus, God, de Vader, dankende door Hem"? [Col 3:17]

16. Dringt de liefde Gods u hem met vreze te dienen - u in hem met eerbied te verheugen? Zijt gij meer bevreesd om God te mishagen, dan voor dood of hel? Is er niets zo verschrikkelijk voor u als de gedachte de ogen van zijn heerlijkheid te kwetsen? Haat gij daardoor het kwade [zie Spr 8:13], iedere overtreding van zijn heilige en volmaakte wet; en "oefent" gij uzelf hierin, "altijd een ongerlijk geweten te hebben voor God en mensen"? [Hand 24:16]

17. Is uw hart oprecht ten opzichte van uw naaste? Hebt gij alle mensen, zonder uitzondering, lief als uzelf? "Want indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat voor loon hebt gij?"

[Mat 5:46] "Hebt" u "uw vijanden lief"? [Mat 5:44] Is uw ziel vol van goede wil, van liefhebbende genegenheid, tot hen? Hebt u zelfs de vijanden van God lief, de ondankbaren en onheiligen? Gaat uw medelijden naar hen uit? Zoudt u uzelf "wel wensen" tijdelijk "van Christus verbannen te zijn ten behoeve van" hen? [Rom 9:3] En toont u dit door te zegenen wie u vervloeken, en te bidden voor wie u smadelijk behandelen? [zie Luc 6:28]

18. Toont u uw liefde door uw werken? Doet u, terwijl u de tijd, de gelegenheid heeft, "wat goed is voor allen" [Gal 6:10], burens of vreemden, vrienden of vijanden, goeden of slechten? Geeft u hen het goede zoveel u kunt; pogend te voorzien in al hun noden, hen bijstaand in lichaam en ziel, tot het uiterste van uw krachten? - Indien gij aldus gezind zijt, ja, als gij er slechts ernstig naar verlangt, en ernaar jaagt tot gij het bereikt, moge dan iedere christen zeggen: "Uw hart is mij even oprecht toegedaan als mijn hart u".

II. 1. "Indien het zo is, geef mij dan uw hand". Ik bedoel niet: "Deel mijn mening". Dat hoeft u niet, ik verwacht of verlang dat niet. Ook bedoel ik niet: "Ik zal uw mening delen". Dat kan ik niet, het hangt niet af van mijn keuze; ik kan niet anders denken dan vanuit hetgeen ik zie of hoor, en dat zal ik doen. Houd u uw mening, ik de mijne, en dat zo standvastig als ooit. U hoeft niet eens te proberen mijn kant op te komen, of mij naar u toe te brengen. Ik verlang er niet naar over deze dingen te discussiëren, of er een woord over te spreken of aan te horen. Laten alle meningen aan weerszijden blijven staan, geef mij slechts uw hand.

2. Ik bedoel niet: "Aanvaard mijn liturgische vormen" of "Ik zal de uwe aanvaarden". Dit is iets wat niet van mijn of uw keuze afhangt. Wij beiden moeten zodanig handelen dat we voor onszelf ten volle overtuigd zijn. Houd vast aan wat u gelooft dat het meest welbehaagelijke is voor God, en ik zal hetzelfde doen. Ik geloof dat de episcopale vorm van kerkelijk bestuur schriftuurlijk apostolisch is. Als u denkt dat de presbyteriaanse of de onafhankelijke beter is, blijf zo denken en handel ernaar. Ik geloof dat kleine kinderen gedoopt moeten worden, en dat dit of door onderdompeling of door besprenkeling mag gebeuren. Als u een andere overtuiging hebt, houd die, en volg uw eigen overtuiging. Het lijkt me dat standaard gebeden prima te gebruiken zijn, vooral in de grotere gemeente. Als u oordeelt dat spontane gebeden beter bruikbaar zijn, handel volgens uw eigen oordeel. Mijn gevoelen is dat ik het water waarin mensen gedoopt kunnen worden hen niet mag onthouden, en dat ik brood moet eten en wijn moet drinken ter gedachtenis aan mijn stervende Meester; niettemin, als u hier niet van overtuigd bent, handel volgens het licht dat u hebt. Ik heb geen verlangen een enkel moment met u over deze voorgaande punten te discussiëren. Laat al deze kleinere zaken terzijde blijven. Laten ze nooit aan het licht komen. Als uw hart is als het mijne, als u God en de gehele mensheid lief hebt, dan vraag ik alleen maar: "Geef mij uw hand".

3. Ik bedoel allereerst, heb me lief: En dat niet alleen zoals gij alle mensen liefhebt; niet alleen zoals gij uw vijanden liefhebt, of Gods vijanden, zij die u haten, en "u smadelijk behandelen" [Luc 6:23]; niet enkel als een vreemdeling, als iemand van wien gij goed noch kwaad weet - daar ben ik niet tevreden mee - nee, "als uw hart mij even oprecht is toegedaan als mijn hart u", heb me dan lief met een zeer tedere genegenheid, als van een vriend die dichterbij staat dan een broeder; als een broeder in Christus, een medeburger van het nieuwe Jeruzalem, een medestrijder, betrokken in dezelfde strijd, onder dezelfde Aanvoerder van onze verlossing. Heb me lief als een metgezel in het koninkrijk en in de volharding van Jezus, en als een mede-erfgenaar van zijn heerlijkheid.

4. Heb me lief (maar in grotere mate dan gij het grootste deel der mensheid liefhebt) met die liefde die lankmoedig en goedertieren is, die geduldig is, die, als ik onwetend ben of van de weg ben geraakt, mijn last draagt en niet vergroot; en teder, zacht en bewogen is; - die niet misgunt, als het God mocht behagen mij nog voorspoediger te maken in zijn werk dan gij. Heb me lief met de liefde die niet geprikkeld wordt door mijn dwaasheden of zwakheden; of zelfs doordat ik soms (als u dat zo toeschijnt) niet handel overeenkomstig de wil van God. Heb me zodanig lief dat u geen kwaad van mij denkt; zodat alle jaloezheid en

achterdocht weggedaan wordt. Heb me lief met de liefde die alles bedekt; die nooit mijn fouten of zwakheden onthult; - die alles gelooft; altijd geneigd is het beste te denken, de gunstigste uitleg aan al mijn woorden en daden geeft; - die alles hoopt; ofwel dat hetgeen verteld wordt nooit gedaan is, of niet onder de omstandigheden zoals wordt verteld, of in elk geval dat het gebeurde met een goede bedoeling, of onder de plotselinge druk van een verzoeking. En hoop tot het einde toe dat wat er ook verkeerd moge zijn, door Gods genade gecorrigeerd zal worden; en dat in wat er ook nodig moge zijn zal worden voorzien door de rijkdom van zijn barmhartigheden in Christus Jezus.

5. Ik bedoel ten tweede: beveel me aan bij God in al uw gebeden; worstel met hem om mij nentwille, opdat hij spoedig moge corrigeren wat hij ziet dat verkeerd is, en zal voorzien in hetgeen aan mij ontbreekt. Bid hem, wanneer gij het dichtst bij zijn genadetroon staat en hij zo sterk bij u aanwezig is, dat mijn hart meer moge zijn zoals uw hart, rechter tegenover God en mensen; dat ik nog meer overtuigd mag zijn van de dingen die men niet ziet, en een nog helderer kijk op de liefde van God in Christus Jezus moge krijgen; standvastiger moge wandelen in geloof, en niet in aanschouwen; en mij nog ernstiger moge uitstrekken naar het eeuwige leven. Bid dat de liefde tot God en de gehele mensheid in nog grotere mate in mijn hart uitgestort moge worden; dat ik nog vuriger en actiever moge zijn in het doen van de wil van mijn Vader die in de hemelen is; nog ijveriger in goede werken, en zorgvuldiger in het mij onthouden van alles wat maar de schijn van het kwade heeft.

6. Ik bedoel ten derde; wek me op tot liefde en goede werken. Ondersteun uw gebed, zo gij de gelegenheid hebt, met het in liefde tot mij zeggen wat gij denkt dat het beste is voor de gezondheid van mijn ziel. Moedig mij aan in het werk dat God mij te doen gegeven heeft, en onderwijs me hoe ik dat nog beter kan doen. Ja, "kastijd mij liefdevol, en berisp mij" in die dingen waarin het u toeschijnt dat ik veeleer mijn eigen wil doe dan die van Hem die mij gezonden heeft. O spreek, en houd niet achter dat wat gij gelooft dat kan strekken tot het verbeteren van mijn fouten, het versterken van mijn zwakheid, het mij opbouwen in liefde, of het mij op enigerlei wijze meer geschikt maken om door mijn Meester gebruikt te worden!

7. Ik bedoel ten leste, heb mij niet alleen lief in woord, maar in daad en in waarheid. Werk met mij samen in het werk van God, zover als gij dat voor uw geweten kunt verantwoorden (nog steeds met uw eigen meningen en uw eigen wijze om God te aanbidden), en laat ons hand in hand gaan. En zo ver moogt gij zeker gaan. Spreek, waar gij ook zijt, op eervolle wijze over het werk van God, door wie hij ook werkt, en spreek vriendelijk over zijn boodschappers. En, als het in uw vermogen ligt, sympatiseer niet enkel met hen die in moeilijkheden of in nood zijn, maar help hen opgewekt en op nuttige wijze, zodat zij God kunnen verheerlijken om uwentwil.

8. Twee dingen moeten opgemerkt worden ten aanzien van hetgeen gezegd is onder dit laatste hoofd: Het ene, dat op wat voor liefde, wat voor bedieningen, wat voor geestelijke of wereldlijke hulp ik ook aanspraak maak bij hem wiens hart mij even oprecht is toegedaan als mijn hart hem, ik evenzo gereed ben om hem te geven naar de mate waarin ik Gods genade ontvangen heb. Het andere, dat ik deze aanspraak niet heb gemaakt voor mijzelf alleen, maar voor allen wier hart oprecht is tegenover God en mens, opdat wij allen elkaar mogen liefhebben zoals Christus ons heeft liefgehad.

III. 1. We mogen een gevolgtrekking maken uit hetgeen gezegd is. We kunnen hieruit leren wat een katholieke gezindheid is.

Er is nauwelijks enige uitdrukking die nog meer is misverstaan, en nog gevaarlijker en op verkeerde wijze is toegepast, dan deze. Maar het zal gemakkelijk zijn voor iemand die rustig de voorafgaande opmerkingen overdenkt al die verkeerde interpretaties te corrigeren, en de verkeerde toepassingen te voorkomen.

Want, hieruit kunnen we leren, ten eerste, dat een katholieke gezindheid geen speculatieve vrijzinnigheid is. Het is geen onverschilligheid tegenover alle meningen: die komt voort uit de hel, en niet uit de hemel. Deze onstandvastigheid, dit "heen en weer

geslingerd" worden "onder invloed van allerlei wind van leer" [Ef 4:14], is een grote vloek, geen zegen; een onverzoenlijke vijand, geen vriend van het ware katholicisme. Een mens met een waarlijk katholieke gezindheid is niet op zoek naar zijn godsdienst. Hij staat vast als de zon in zijn oordeel over de hoofdpunten van de christelijke leer. Het is waar, hij staat altijd klaar om aan te horen en af te wegen wat er ook tegen zijn principes kan worden ingebracht; maar zoals dit geen enkele aarzeling in zijn eigen gedachten laat zien, geeft het er ook geen reden toe. Hij stopt niet tussen twee meningen, noch probeert hij vergeefs ze samen te voegen. Merk dit op, u die niet weet wat voor gezindheid u hebt; u die uzelf mensen noemt met een katholieke gezindheid, enkel omdat u slechts een verward begrip hebt; omdat uw denken geheel beneveld is; omdat u geen vaste, consistente principes hebt, maar alle meningen door elkaar gooit. Wees ervan overtuigd dat u uw weg behoorlijk kwijt bent; u weet niet waar u bent. U denkt dat u de ware Geest van Christus gevonden hebt; terwijl u in werkelijkheid dichter bij de geest van de Antichrist gekomen bent. Ga heen, en leer eerst de eerste beginselen van het evangelie van Christus, en dan zult u de ware katholieke gezindheid leren.

2. Uit hetgeen gezegd is kunnen we als tweede punt leren dat een katholieke gezindheid niet een soort praktische vrijzinnigheid is. Het is geen onverschilligheid tegenover de openbare eredienst, of tegenover de uiterlijke vorm ervan. Dit zou, op gelijke wijze, geen zegen maar een vloek zijn. Want zolang als dat zo zou zijn, is het verre van behulpzaam, integendeel, het zou een onuitsprekelijke hindernis vormen voor het aanbidden van God in geest en in waarheid. Maar de man met een waarlijk katholieke gezindheid, die alle dingen gewogen heeft in de weegschaal van het heiligdom, heeft geen twijfels, voelt zich totaal niet bezwaard betreffende de specifieke wijze van aanbidding waaraan hij deelneemt. Hij is er duidelijk van overtuigd dat deze wijze van het aanbidden van God zowel schriftuurlijk als rationeel is. Hij kent er in de wereld geen die schriftuurlijker is, noch één die rationeler is. Daarom houdt hij hieraan vast, zonder overal rond te zwerven, en prijst hij God voor de gelegenheid om aldus te doen.

3. Dus kunnen we ten derde leren, dat een katholieke gezindheid geen onverschilligheid is tegenover alle gemeenten. Dat is een ander soort vrijzinnigheid, niet minder absurd en onschriftuurlijk dan de voorafgaande, en die staat ver af van de man met een waarlijk katholieke gezindheid. Hij staat vast, zowel wat betreft zijn gemeente als zijn principes. Hij is met één verenigd, niet enkel in de geest, maar in alle uiterlijke banden van de christelijke gemeenschap. Daar neemt hij deel aan al de verordeningen Gods. Daar ontvangt hij de maaltijd des Heren. Daar stort hij zijn ziel uit in het gebed van de gemeente, en neemt hij deel aan haar lofprijzing en dankzegging. Daar verblijdt hij zich in het horen van het woord der verzoening, het evangelie van Gods genade. Op plechtige momenten zoekt hij God, door te vasten met deze, zijn meest naaste, zijn meest geliefde broeders. Over hen in het bijzonder waakt hij in liefde, zoals zij dat over hem doen; vermanend, aansporend, troostend, berispelend, en op elke wijze elkaar opbouwend in het geloof. Hen beschouwt hij als zijn eigen gezin; en daarom zorgt hij logischerwijze voor hen, overeenkomstig de mogelijkheden die God hem gegeven heeft, en hij zorgt ervoor dat ze al de dingen ontvangen die nodig zijn voor het leven en de godvruchtigheid.

4. Maar terwijl hij stevig staat in zijn godsdienstige principes, in wat hij gelooft dat de waarheid in Christus Jezus is; terwijl hij zich steeds houdt aan die aanbidding van God die hij het meest acceptabel voor Zijn aangezicht acht; en terwijl hij door de meest lieflijke en nauwste banden verenigd is met één specifieke gemeente - staat zijn hart open voor de hele mensheid, hen die hij kent en hen die hij niet kent; hij omarmt met een sterke en hartelijke genegenheid buren en vreemden, vrienden en vijanden. Dat is de katholieke of universele liefde. En hij die haar heeft, heeft een katholieke gezindheid. Want de liefde alleen geeft haar naam aan dit karakter: katholieke liefde is een katholieke gezindheid.

5. Als we dan dit woord in de meest enge betekenis nemen, is een man met een

katholieke gezindheid iemand die, op de wijze zoals bovengenoemd, zijn hand geeft aan allen wier hart hem oprecht is toegedaan: iemand die weet hoe hij al de voordelen die hij geniet moet waarderen en er God voor weet te prijzen, met betrekking tot de kennis van de dingen Gods, de waarlijk schriftuurlijke wijze waarop hij aanbeden wordt, en, bovenal, zijn verbintenis met een gemeente die God vreest en gerechtigheid doet: Eén die deze zegeningen op de meest zorgvuldige wijze vasthoudt, ze bewaart als zijn oogappel, en tegelijkertijd allen - als leden van Christus en kinderen van God, als mede deelgenoten in het huidige koninkrijk Gods, en mede-erfgenamen van zijn eeuwig koninkrijk - liefheeft, van wat voor overtuiging, of soort aanbidding, of gemeente ze ook zijn, die geloven in de Heer Jezus Christus; die God en mens liefhebben; die, terwijl zij zich verblijden in het behagen van God en vrezen om hem te kwetsen, zorgvuldig zijn in het zich onthouden van kwaad, en volijverig zijn in goede werken. Hij is een man met een waarlijk katholieke gezindheid, die hen allen voortdurend op zijn hart draagt; die een onuitsprekelijke gevoeligheid voor hun persoonlijkheden en een verlangen naar hun welzijn heeft, en niet ophoudt hen voor God te brengen in gebed, zowel als voor hen te pleiten bij de mensen; die troostrijk tot hen spreekt, en zich inspannt met al zijn woorden om hun handen in God te sterken. Hij staat hen bij tot het uiterste van zijn krachten in alle dingen, geestelijk en wereldlijk. Hij staat klaar om "offers te brengen, ja zichzelf op te offeren voor hun zielen" [zie 2 Cor 12:15].

6. Gij, o man Gods, bedenk deze dingen! In dien gij reeds op deze weg staat, ga voort. Indien gij tot op heden de weg verkeerd begrepen had, dank God die u teruggebracht heeft! En nu, loop de wedloop die vóór u ligt, op de koninklijke wijze van universele liefde. Neem u in acht, opdat gij niet onstandvastig zoudt zijn in uw oordeel, of uw geloof zoudt verharderen: Maar houd een regelmatige tred, geworteld in het geloof dat eens aan de heiligen overgeleverd is, en gegrond in de liefde, de ware katholieke liefde, tot gij voor altijd en eeuwig opgenomen wordt in liefde!⁶

⁶ De tekstverwijzingen tussen rechte haken zijn van de vertaler. De bijbelteksten volgens de NBG-vertaling van 1951.